

DAVID MARTÍNEZ-ROBLES

CARLES PRADO-FONTS

La Xina del present, el món del futur

(Presentació)

La imaginació d'un futur alternatiu ja està en marxa. Per a la Xina, aquesta és potser una qüestió particularment urgent, perquè la Xina ha de ser del futur. Altrament, no hi haurà futur.

Dai Jinhua tanca «Després de la Postguerra Freda», el breu assaig que incloem en aquest dossier, amb aquesta exhortació a imaginar un futur que combati els perills del capitalisme. Pensadora de referència que Manel Ollé ens situa amb precisió magistral dins del context intel·lectual de la Xina dels nostres dies, Dai Jinhua sosté que l'hegemonia del capitalisme ha tancat les imaginacions de futur que obria el socialisme malgrat totes les contradiccions que el van caracteritzar. Per això, Dai

David Martínez-Robles (Barcelona, 1973) és historiador, professor dels Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya i director del grup de recerca ALTER. La seva especialitat és la història moderna i contemporània de la Xina i de les relacions del món xinès amb el món europeu. Ha publicat llibres i articles especialitzats sobre aquests temes. El seu últim llibre és *Entre dos imperios: Sinibaldo de Mas y la empresa colonial en China, 1844-1868* (Madrid, Marcial Pons, 2018)

Carles Prado-Fonts (Reus, 1975) és traductor, professor dels Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya i membre del grup de recerca ALTER. Treballa a la cruïlla entre els estudis de traducció, la literatura xinesa i la literatura comparada. Actualment investiga sobre els contactes i les interaccions entre la Xina i Espanya durant la primera meitat del segle XX. El seu darrer llibre és *Regresar a China* (Madrid, Trotta, 2019)

planteja una necessitat: cal que la Xina imagini un futur alternatiu que faci front al context actual.

Aquest dossier redirigeix aquest repte cap al nostre entorn més proper. Necessitem, també, imaginar una nova relació amb la Xina que formi un futur alternatiu per a un món que compartim —amb la Xina i amb moltes altres cultures i realitats diferents. Aquest dossier, per tant, no defuig una pregunta que ens sembla pertinent, però que no sempre és còmoda: ¿quina és la nostra responsabilitat per contribuir a pensar aquest futur alternatiu i compartit?

Malauradament, tendim encara a veure la Xina com una realitat distant, llunyana geogràficament, però també afectivament. Tenim encara una comprensió de la Xina molt arrelada en la diferència, en tot allò que ens separa i que ens fa veure'ns els uns molt diferents dels altres. Ara bé, ¿té sentit continuar pensant en una Xina diferent, distant i inabastable quan ens és tan propera? Més enllà de les guerres comercials i les batalles macroeconòmiques més mediàtiques, la Xina és també molt present en el nostre dia a dia: a la roba que vestim i als dispositius que tenim entre mans, als carrers i a les escoles dels nostres pobles i ciutats, a les notícies i imatges que consumim, als neguits que ens ronden. ¿Té sentit continuar pensant en la Xina i els xinesos des de plantejaments binaris i antagonics? Nosaltres creiem que no. Pensem que ens cal mirar cap a la Xina (i cap al món) amb una mirada diferent: sense renunciar a explorar les diferències que, en efecte, ens fan singulars, però esforçant-nos per entendre la Xina també des de la similitud, des de tot allò d'abast universal que hi compartim i que —encara que potser no ens n'adonem— estem vivint plegats. I des de tot allò que podem construir, o combatre, conjuntament.

La universitat i l'acadèmia no han estat capaces d'obrir aquesta nova perspectiva més enllà d'alguns entorns minoritaris. En part, perquè l'estudi de la Xina i l'Àsia oriental està encara institucionalitzat en programes obsolets, *Area Studies* hereus de la Guerra Freda i destinats a descobrir què hi ha a l'altra banda d'un teló d'acer que ja no existeix. I, en part, perquè el consum d'informació poc reflexiva facilita una convivència plàcida entre el periodisme a la caça d'excentricitats que reforcin els tòpics i la sinologia que les hi proporciona de bon grat. Des del grup de recerca ALTER de la Universitat Oberta de Catalunya intentem contribuir modestament a capgirar aquesta tendència. Defensem una aproximació a la Xina i a l'Àsia oriental més actualitzada als temps en què vivim. Hem desenvolupat projectes que, per exemple, qüestionen les percepcions tan arrelades d'aïllament i llunyania, i que demostren l'existència de múltiples interaccions entre la Xina i el món hispànic en els darrers dos segles. A *Entre dos imperios: Sinibaldo de Mas y la empresa colonial en China* (Marcial Pons, 2018), David Martínez-Robles va singularitzar aquests con-

tactes en la figura excepcional de Sinibald de Mas, diplomàtic català que a finals del segle XIX va arribar a actuar com a agent per a l'imperi xinès. A *Regresar a China* (Trotta, 2019), Carles Prado-Fonts va mostrar les interrelacions entre Occident i la modernitat xinesa, teixides per les trajectòries de milers de joves que van viure a cavall entre la Xina i Europa durant la primera meitat del segle XX.

Aquest dossier dona continuïtat a aquesta aproximació. Som ben conscients de la impossibilitat de plasmar en unes poques pàgines la diversitat de dimensions culturals, polítiques, econòmiques o socials que configuren el món sinòfon avui dia. Tanmateix, el recorregut que proposem oferirà al lector una imatge ràpida però amb matisos, allunyada de generalitzacions i estereotips, d'alguns elements clau de la Xina contemporània, com el món urbà, els *media* i la censura, l'expansió econòmica, les comunitats xineses a l'estranger o una geografia atípica dins el món xinès i d'actualitat màxima com Hong Kong. Tot i aquesta diversitat temàtica, els diferents articles comparteixen la voluntat d'allunyar-se de tòpics, qüestionar llocs comuns i fixar-se en aspectes que molt freqüentment resten en els marges dels discursos sobre la Xina i que permeten escurçar una llunyania que en molts aspectes és més geogràfica que cultural o social.

En el primer text, «Les ruïnes de la nova Xina», l'especialista en cultura visual Xavier Ortells-Nicolau ens apropa al paisatge de la demolició de les grans urbs xineses. La imatge postmoderna de l'*skyline* de ciutats com Pequín o Xangai seria impossible sense una altra imatge, menys de postal però igualment omnipresent a la Xina, com la de l'enderroc, la pols, els bulldòzers i les ruïnes. A través de la constant desconstrucció, material i simbòlica, de l'espai urbà, Ortells fa dialogar alguns dels seus protagonistes sobre elements molt diversos de la societat, la cultura, l'art, la política i la història recent de la Xina, tot posant l'accent en les tensions, negociacions i interpretacions de qui conviu en aquesta Xina en demolició. Això permetrà al lector resseguir reflexions complexes sobre la particular proposta de modernitat que ha estat la base de la irrupció de la Xina com a actor global.

Per la seva banda, el periodista Javier Borràs Arumí aborda un altre tipus de paisatge, el dels mitjans de comunicació xinesos, amb la dificultat d'atansar-s'hi sense caure en els reduccionismes i fins i tot demonitzacions simplificadores que són tan habituals quan es parla de censura i espai públic a la Xina. En el seu article, «Periodisme, censura i el repte d'un futur comú amb la Xina», Borràs ofereix una mirada global als *media* xinesos; a les tasques i actituds dels periodistes, locals i estrangers; a les afectacions de la censura i l'autocensura en l'ecosistema mediàtic xinès, i a les estratègies que els diferents actors entren per esquivar les directrius que aquella censura imposa. Lluny de retrats en blanc i negre, el text mostra com

els espais de negociació són de vegades amplis, com ho són les responsabilitats dels que hi negocien, entre ells els corresponsals estrangers que construeixen per al públic occidental un relat d'allò que s'esdevé a la Xina.

La iniciativa de l'actual president xinès de construir un corredor comercial asiàtic sota la tutela econòmica de la República Popular de la Xina és l'objecte del tercer article, «La Xina i les noves rutes de la seda», obra de l'historiador Carles Brasó Broggi. Aquest text s'allunya de les aproximacions economicistes o polititzades d'aquest projecte tan ambiciós i aposta per l'hermenèutica d'alguns conceptes clau, arrelats en el passat llunyà de la Xina, així com de les estratègies que s'empren per traduir-los a les llengües europees, sovint de manera indirecta i sense comprendre el joc d'intertextualitats històriques que hi intervenen. A través d'aquest diàleg entre passat, present i futur, el lector trobarà les eines per entendre els interessos, necessitats, projectes i estratègies que està intentant desplegar un gegant econòmic i polític com la Xina en la globalitat del continent eurasiàtic.

Més enllà d'aquest projecte geoestratègic, la presència xinesa fora de les seves fronteres territorials és una realitat ben perceptible des de fa temps, encara que la forma que ha adoptat hagi anat evolucionant dècada a dècada. En el seu article, «La Xina com a país d'origen i de destí», l'antropòloga Irene Masdeu Torruella es fixa en la baula més bàsica i propera d'aquesta presència, les persones i els individus, i concreta el seu focus en els immigrants de segona generació nascuts o crescuts en països europeus. El seu text ens permet copsar les tensions i negociacions que la seva identitat híbrida els comporta i el paper que hi té la Xina com a lloc d'origen dels seus pares i com a espai d'oportunitats per a ells mateixos. I ho fa per mitjà de breus relats de vida que ens apropen a la Xina actual des de la proximitat i amb una mirada que difumina i escurça les distàncies culturals i socials.

Aquest recull continua amb un passeig per Hong Kong i la seva realitat social i cultural, sota el guiatge de l'especialista en estudis de traducció Jesús Sayols Lara. En el seu article, «Sota els paraigües», hi descobrim els condicionants que contextualitzen l'escalada de protestes que, des d'inicis de l'estiu de 2019, cinc anys després de la icònica Revolució dels Paraigües, han fet de Hong Kong un protagonista continuat en els mitjans d'arreu del món. Hong Kong hi és descrit amb la familiaritat de qui hi ha residit i en coneix la complexitat quotidiana, i de qui ha viscut en els mateixos espais que els estudiants que van impulsar-hi les primeres mobilitzacions. Sense entrar en el relat dels esdeveniments, els lectors hi podran trobar les claus, els jocs d'identitats i les tensions socials que permeten entendre els motius que expliquen que joves d'alt nivell educatiu d'una urbs moderna i rica com Hong Kong hagin decidit arriscar-ho tot per combatre un gegant tan poderós com l'estat xinès.

Els autors d'aquests cinc articles formen part d'una nova generació amb un coneixement sòlid i aprofundit de la realitat xinesa, però també —i això, des del nostre punt de vista, és encara més important— amb la capacitat de posar aquesta expertesa al servei d'una discussió integradora sobre la Xina, sobre el món i sobre nosaltres mateixos. Confiem que els seus articles siguin una eina útil per a comprendre la realitat xinesa que ens envolta des d'una perspectiva honesta i lliure d'apriorismes. Però també confiem que serveixin per a valorar una generació emergent d'autors que no hauria de quedar relegada a la perifèrica posició dels especialistes. Els necessitem per imaginar noves discussions no solament sobre la Xina del present sinó també, sobretot, sobre el món del futur. ☺

Cardedeu i Reus, novembre de 2019

CARÀCTERS 88

Entrevista a Judit Carrera, per Elisabet Armengol.

Articles de Vicenta Ullorca, Fina Masgrau, Joan Borja, Pau Sanchis, Marta Nadal, Enric Morera...

Aina Garcia Carbó: «Reflexió a l'alejada» (sobre *Aus de ramat*, de Maria Antònia Massanet).

Silvia Campins: «Poesia: soroll de vida» (sobre *Variacions profanes*, de Marta Pessarrodona).

Maria Isern: «Un visca majúscul» (sobre *Canto jo i la muntanya balla*, d'Irene Solà).

Josep Manuel San Abdón: «Intrigues literàries» (sobre *L'any que vaig assassinar Rita Barberà*, de Sebastià Bennasar).

Adrián Salcedo: «Els subjectes i objectes de la sexualitat eclesialística» (sobre *Il·luses, santes, falsàries*, d'Albert Toldrà).

Carles Mulet: «Paraula viva i mirada que revela» (sobre *Invers*, de Consol Martínez Bella).

Pol Guasch iria Kate Tempest.

Informació i subscripcions

PUV

C/ Arts Gràfiques, 13 46010 València Tel.: 96 386 41 15 - Fax: 96 386 40 67 caracters@uv.es

PÀGINES CENTRALS DEDICADES A ROSA SERRANO